

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

احکام روزه

مرکز مراقبت معنوی

نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری
در دانشگاه علوم پزشکی

تهیه و تنظیم

حجت الاسلام نوائی

فرهادی و هوشیارنسب

سال ۱۴۰۴

بر اساس فتاوی آیات عظام

آیت الله العظمی امام خمینی

آیت الله العظمی سید علی خامنه ای

آیت الله العظمی ناصر مکارم شیرازی

آیت الله العظمی سید علی حسینی سیستانی

نکته: برخی از مردم فکر می کنند اگر در ماه رمضان بخواهند قبل از ظهر به مسافرت بروند، چون روزه شان صحیح نیست، از ابتدای سفر، روزه خود را باطل می کنند یا اصلاً روزه نمی گیرند در حالی که طبق نظر همه مراجع تقلید، تا مسافر به جایی نرسد که دیوارهای شهر را نبیند و یا صدای اذان شهر را نشنود نمی تواند روزه خود را باطل کند.

قضای روزه شخص بیمار

۱- اگر به واسطه بیماری، روزه نگیرد و بیماری او تا رمضان سال بعد طول بکشد، قضای روزه هایی را که نگرفته بر او واجب نیست و باید برای هر روز یک مد طعام (معادل ۷۵۰ گرم گندم)، طعام یعنی گندم یا جو و مانند اینها به فقیر بدهد ولی اگر به واسطه عذر دیگری مثلاً برای مسافرت، روزه نگرفته و عذر او تا رمضان بعد باقی بماند، روزه هایی را که نگرفته، باید قضا کند و احتیاط مستحب آن است که برای هر روز یک مد طعام به فقیر بدهد.

۲- اگر به واسطه بیماری روزه رمضان را نگیرد و بعد از آن ماه رمضان بیماری او برطرف شود ولی عذر دیگری پیدا کند که نتواند تا رمضان بعد قضای روزه را بگیرد باید روزه هایی را که نگرفته قضا نماید.

۳- اگر بیماری انسان چند سال طول بکشد، بعد از آن خوب شد اگر تا رمضان آینده به مقدار قضا وقت داشته باشد باید قضای رمضان آخر را بگیرد و برای هر روز از سال های پیش یک مد طعام به فقیر بدهد.

نه روزه واجب است نه كفاره ولی باید بعداً روزه هایی را که نگرفته اند قضا نمایند.

سوال: آیا روزه گرفتن بر زن بارداری که نمی داند روزه برای جنین او ضرر دارد یا خیر واجب است؟

جواب: اگر بر اثر روزه خوف ضرر بر جنین داشته باشد و خوف وی هم دارای منشا عقلای باشد، افطار بر او واجب است و در غیر این صورت واجب است که روزه بگیرد.

احکام روزه بیمار

کسی که می داند روزه برای او ضرر دارد باید روزه را ترک کند و اگر روزه بگیرد صحیح نیست، همچنین اگر یقین ندارد اما احتمال قابل توجهی می دهد که روزه برای او ضرر دارد، خواه این احتمال از تجربه شخصی حاصل شده باشد یا از گفته طبیب.

اگر طبیب بگوید روزه ضرر دارد اما او با تجربه دریافته است که ضرر ندارد، باید روزه بگیرد و در صورت معلوم نبودن ضرر، می تواند یکی دو روز تجربه کند و بعد طبق دستور بالا عمل نماید. هرگاه عقیده اش این بود که روزه برای او ضرر ندارد و روزه گرفت و بعد از مغرب فهمید روزه برای او ضرر داشته، احتیاط آن است که قضای آن را به جا آورد.

نکته: برخی از مردم به گمان اینکه فطریه میهمان در شب عید فطر بر عهده میزبان است، در این شب میهمان دعوت نمی کنند در حالی که معیار نان خور بودن است، چه شخصی به خانه ما بیاید و چه نیاید.

فوائد معنوی روزه عبارت است از:

- ۱- تقرب به خداوند متعال
- ۲- تقویت نفس، اراده، ایمان
- ۳- روزه داری عامل تقویت و افزایش صبر
- ۴- تقویت هنجارهای اجتماعی

مبطلات روزه

نه چیز روزه را باطل می‌کند:

اول: خوردن و آشامیدن

دوم: جماع

سوم: استمنا (خودارضایی) و استمنا آن است که شخص با خود یا به وسیله دیگری بدون جماع کاری کند که منی از او بیرون آید.

چهارم: دروغ بستن به خدا و پیغمبر و جانشینان پیغمبر علیهم السلام بنا بر احتیاط واجب

پنجم: رساندن گرد و غبار به حلق بنا بر احتیاط واجب

ششم: باقی ماندن بر جنابت و حیض و نفاس تا اذان صبح

هفتم: اماله یا تنقیه کردن با چیزهای روان در اصطلاح پزشکی به آن enema می‌گویند و برای پاکسازی روده بزرگ انجام می‌شود.

در اکثر فتاوا استفاده از شیاف های جامد که برای درمان بیماری ها (مانند شیاف های مسکن به کار می‌روند)، روزه را باطل نمی‌کنند، اما بنا بر احتیاط واجب از شیاف‌هایی که برای تغذیه به کار می‌روند، باید اجتناب شود.

همچنین طبق نظر بیشتر مراجع تقلید، شیاف زدن در ماه رمضان مکروه است و بهتر است تنها در شرایط ضروری استفاده شود.

هشتم: عمدآقی کردن (استفراغ) خارج کردن محتویات معده

نهم: فرو بردن تمام سر در آب

آیت الله سیستانی: فرو بردن تمام سر در آب، روزه را باطل نمی‌کند؛ ولی کراهت شدید دارد و احتیاط مستحب در ترک آن است.

قضا و کفاره روزه

کارهایی که روزه را باطل می‌کند اگر عمدآ و با علم و اطلاع انجام دهد علاوه بر اینکه روزه او باطل می‌شود قضا دارد کفاره نیز دارد.

هرگاه به واسطه بی‌اطلاعی و ندانستن مسئله، کاری را انجام دهد که می‌داند حرام است، ولی نمی‌داند روزه را باطل می‌کند، قضا دارد ولی کفاره ندارد.

سوال: کسی که نمی‌داند قضای روزه دارد، آیا می‌تواند به نیت ما فی الذمه روزه بگیرد؟ یعنی نیت کند اگر روزه قضا داشته باشد، آن را به جا آورد؛ وگرنه به عنوان روزه مستحبی حساب شود؟

جواب: آری، با این نیت می‌تواند روزه بگیرد.

روزه مستحبی

هرگاه کسی روزه مستحبی بگیرد واجب

نیست آن را به آخر برساند و هر موقع بخواهد می‌تواند روزه خود را بخورد، بلکه اگر برادر مؤمنی او را به غذا دعوت کند مستحب است دعوت او را قبول کرده در اثناء روز افطار نماید.

کسی که روزه واجب دارد نمی‌تواند روزه مستحبی بگیرد.

روزه های حرام

دو روز از سال روزه اش حرام است:

عید فطر و عید قربان

روزه گرفتن زن (روزه مستحبی) در صورتی که حق شوهرش از بین برود بدون اجازه او جایز نیست و اگر حق او از بین نرود نیز، بنا بر احتیاط واجب باید، با اجازه شوهر باشد، همچنین روزه مستحبی اولاد اگر اسباب اذیت پدر و مادر شود جایز نیست.

احکام روزه خانم باردار و شیرده

آیت الله مکارم: زنان بارداری که وضع حمل آنها نزدیک است و روزه برای حمل آنها ضرر دارد روزه گرفتن برای آنها واجب نیست ولی باید برای هر روز یک مورد طعام تقریباً ۷۵۰ گرم گندم یا جو و مانند این‌ها به فقیر بدهند اما اگر روزه برای خودش ضرر دارد روزه پر او واجب نیست کفاره هم ندارد ولی بعداً قضا می‌کند. زنانی که بچه شیر می‌دهند خواه مادر بچه باشند یا دایه اگر روزه گرفتن باعث کمی شیر آنها و ناراحتی بچه می‌شود روزه بر آنها واجب نیست، برای هر روز همان کفاره واجب است بعداً نیز باید روزه را قضا کنند اما اگر روزه برای خودش ضرر داشته باشد،